

Ekstra-Legalna Intervencija

Author: [Christopher Bennett](#)

Za razliku od udara u Bosni 1995. godine, NATO nema ovlasćenje UN-a za bombardovanje. Takođe, malo je verovatno da će biti u stanju da izbegne rasporedjivanje kopnenih snaga. Kojim god putem da krenu dogadjaji, NATO će ostati na Balkanu.

Posto je pretio vazдушnim napadima protiv Srbije od prošlog leta, izgleda da je NATO sada primoran i da ih sprovede. Medjutim, legalne osnove na kojima pociva namera Alijanse da izvrši intervenciju kao i njena tacna priroda, pogotovo sto se tice njenih limita, ostaju nejasne.

Ako, uoci svoje pedesete godisnjice, NATO odluci da bombarduje Srbiju iz vazduha, to će biti druga velika vojna ofanziva Alijanse, posle vazдушnih napada protiv bosanskih Srba u avgustu i septembru 1995. godine. Medjutim, ovom prilikom NATO će delovati unilaterlano bez podrške Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija. Ukoliko Srbija ne kapitulira odmah, Alijansa se takodje može suociti sa odmazdom, pretrpeti zrtve, a vrlo je verovatno da će na kraju morati da rasporedi kopnene trupe na Kosovu da bi zaustavila srpsku ofanzivu koja je trenutno u toku.

Stratezi NATO-a su u osnovi ignorisali legalne prepreke intervenciji tezeci da nateraju Srbiju da prihvati plan za Kosovo koji je osmislila medjunarodna zajednica. Ovaj sporazum kojim se predvidja znacajna autonomija za Kosovo u okviru Jugoslavije uz snage predvodjene NATO-m koje bi nadgledale implementaciju, su potpisale vodje Albanaca u Parizu prosle nedeje ali ga je srpska delegacija odbila.

Za razliku od Bosne 1995. godine, Savet bezbednosti Ujedinjenih nacija neće podržati vazdušne udare NATO-a jer se tome suprotstavljaju dve stalne članice, Kina i Rusija. Stavise, jasno je da intervencija NATO-a neće biti odgovor ni na kakvu pretnju Srbije protiv neke zemlje članice, vec će biti rezultat nastavka sukoba u okviru zemlje. Mnogi analiticari strahuju da ovo može postati opasan presedan.

Zapadne drzave smatraju da u stvari postoji pravna osnova za intervenciju kojom bi se sprecilo ono sto oni smatraju humanitarnom katastrofom. Medjutim, uprkos akcija srpskih snaga na Kosovu, medjunarodno pravo je na strani Jugoslavije. Beograd je svestan ove cinjenice tako da je u skladu sa njom trazio od Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija zastitu od NATO-a.

Stavise, intervencija će verovatno nositi sa sobom vece rizike nego sto je bio slucaj sa bombardovanjem 1995. godine, kada je NATO izgubio avione ali nije bilo ljudskih zrtava jer Jugoslavija predstavlja mnogo veceg neprijatelja nego sto su to bili bosanski Srbi. Jugoslavija poseduje jaku protiv-vazдушnu odbranu, ukljucujuci i sovjetske mobilne rakete SA-6, ona kontrolise svoju teritoriju, a ima cak i neke ofanzivne kapacitete. Za razliku od nje, bosanski Srbi su posedovali samo deo vojne tehnike, vec su poceli da gube na bojnopolju, i bili suoceni sa snagama NATO-a za brza dejstva koja su vec bila rasporedjena na terenu.

Naredba za aktivaciju kojom su autorizovani vazдушni napadi NATO-a protiv Srbije je doneta prošle godine. Ona je ostala na snazi ali tada nije sprovedena posto je specijalni izaslanik UN-a Ricard Holburk ubedio jugoslovenskog predsednika Slobodana Milosevica da zaustavi srpsku ofanzivu, smanji prisustvo srpske policije na Kosovu i dozvoli medjunarodnim posmatracima da nadgledaju povlacenje policije.

Od trenutka kada su propali mirovni razgovori u Parizu prošlog petka, stranci koji su stacionirani u Jugoslaviji su poceli da napustaju zemlju; svih 1.500 medjunarodnih posmatraca na Kosovu su se povukli u susednu Makedoniju, i Severno-atlantski savet je održavao sastanke svaki dan u pripremama za intervenciju. Ono sto je bila kapisla za NATO da odobri napade bio je neuspeh poslednjeg Holbrukovog pokusaja da ubedi Milosevica da ustupi i da potpise mirovni plan.

Planeri NATO-a se nadaju da se intervencija može ograničiti na vazdušne napade, i da ona neće zahtevati raspoređivanje kopnenih snaga u neprijateljskom okruženju zbog očiglednih rizika.

Zasićeno bombardovanje, uz mogućnost pauzi kada bi se Beogradu dalo vreme da razmisli bi moglo da traje do tri nedelje. Ovo je najvećim delom zbog toga da bi se izbegla potreba za raspoređivanjem kopnenih snaga. Očekuje se da će početi napadima krstarećih raketa sa šest američkih brodova, dve američke i jedne britanske podmornice u Jadranu i američkim avionima B-52 koji dolaze iz Ujedinjenog kraljevstva. Cilj prvog talasa bombardovanja bi bio onesposobljavanje jugoslovenske protiv-vazdušne odbrane a njega bi pratili mnogi talasi koji bi uključivali letove aviona. Više od 200 aviona, uključujući i B2 streljane bombaske i F 1-17 streljane borbene avione iz 13 zemalja članica NATO-a su spremne u regionu.

Odvojeno je nekih 28.000 vojnika za KFOR, ili Kosovo Force (Kosovsku snagu), mirovne snage koje bi predvodio NATO da bi nadgledao sprovođenje mirovnog sporazuma, ali ne i da bi intervenisale protiv Vojske Jugoslavije. U ovom trenutku, nekih 2.400 vojnika, koje su sačinjavale snage za izvlačenje koje bi pomagale pri povlačenju međunarodnih posmatrača na Kosovu su raspoređeni u susednoj Makedoniji pod komandom NATO-a. Tamo je još i dodatnih 1.000 vojnika koji se nalaze pod komandom njihovih zemalja.

Najveća nepoznanica za NATO je srpska rešenost. Ukoliko bombardovanje ne uspe da ubedi Milosevica da prihvati međunarodni mirovni plan za Kosovo i raspoređivanje NATO-a u pokrajini, NATO će morati da razmotri opciju slanja kopnenih snaga.

Bez obzira da li vazdušni napadi nateraju Srbiju da se povinuje, NATO će preći Rubikon. Posto je identifikovao Milosevica kao prepreku miru, i posto je onda, uprkos međunarodnom pravu, bombardovao Jugoslaviju, NATO će jasno staviti do znanja da je na Balkanu da bi tu i ostao. Dok su raniji mirovni sporazumi uzimali Milosevica kao ključnog garanta, konačno rešenje za Kosovo će biti mnogo drugačije.

Kris Benet je autor knjige Krvavi raspad Jugoslavije (Yugoslavia's Bloody Collapse, Chris Hurst, 1995) i bivši direktor Međunarodne Krizne Grupe na Balkanu.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[China](#)
[Albania](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/ekstra-legalna-intervencija>